



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,  
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

# Na křižovatce kultur

aneb Romové, Vietnamci  
a Číňané mezi námi



O výsledcích výzkumu na téma:  
**Multikulturalita v zájmovém a neformálním vzdělávání**  
Národní institut dětí a mládeže 2010

## Národní institut dětí a mládeže MŠMT

Národní institut dětí a mládeže Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy je odborným zařízením tohoto ministerstva v oblasti státní podpory a ochrany mládeže. Jeho ambicí je stát se českým národním centrem neformálního vzdělávání. *Neformálním vzděláváním* se přitom rozumí jakékoliv systematické výchovné působení kromě školní docházky (to je „formální vzdělávání“) a samotné výchovy v rodině. Pokud jeho nositeli jsou školská zařízení (střediska volného času, školní kluby a družiny), hovoří se zpravidla o *zájmovém vzděláváním*. Zhruba se tedy jedná o ty formy výchovy a vzdělávání, které se dříve označovaly jako *mimoškolní činnost*. Svě poslání naplňujeme těmito aktivitami:

- Komplexním projektem rozvoje oblasti neformálního vzdělávání dětí a mládeže (*Klíče pro život*), včetně metodické podpory subjektů působících v této oblasti – zejména středisek volného času, školních družin a klubů a nestátních neziskových organizací dětí a mládeže či pracujících s dětmi a mládeží v jejich volném čase.
- Vzděláváním pedagogických pracovníků školských zařízení pro zájmové vzdělávání, odbornou přípravou pracovníků s dětmi a mládeží.
- Výzkumem v oblasti volného času dětí a mládeže, spolupráce při tvorbě koncepčních materiálů a právních předpisů pro oblast neformálního vzdělávání a práce s dětmi a mládeží ve volném čase a poskytování informací z těchto oblastí.
- Podporou práce s talentovanými dětmi a mládeží, včetně metodické, koordinační a konzultační činnosti.
- Aktivitami Národního informačního centra pro mládež v oblasti sběru, třídění a distribuce informací i podílem na činnosti mezinárodních organizací zabývajících se informacemi pro mládež.
- Implementací evropských programů v oblasti zájmového vzdělávání a v oblasti volného času dětí a mládeže, zejména programu *Mládež v akci*, jehož jsme v ČR koordinátory, a rozvojem zahraniční spolupráce.

### Naše internetové stránky:

[www.nidm.cz](http://www.nidm.cz), [www.nicm.cz](http://www.nicm.cz), [www.kliceprozivot.cz](http://www.kliceprozivot.cz), [www.mladezvakci.cz](http://www.mladezvakci.cz),  
[www.eurodesk.cz](http://www.eurodesk.cz), [www.neformalnivzdelavani.cz](http://www.neformalnivzdelavani.cz)

### Výroční zprávu najdete na adrese:

<http://www.nidm.cz/o-nidm/zakladni-dokumenty/vyrocní-zpravy>

## Obsah

Multikulturalita?	4
Cíl výzkumu	5
Co je ve hře?	6
O koho se vůbec jedná?	8
Ještě k dětem a mládeži ze sociálně vyloučených romských rodin	9
Jak výzkum probíhal?	10
Co ukázal náš výzkum o Romech?	13
Co ukázal náš výzkum o vietnamských dětech a mládeži	16
Co ukázal náš výzkum o čínských dětech a mládeži	19
Závěry výzkumu	21

## Multikulturalita?

Možná je to pro vás jen slovo, na kterém si zauzlujete jazyk. Ale copak nechodíte denně kolem vietnamského obchodu a neobědváte občas v čínské jídelně? Na ulicích našich měst slyšíme čím dál tím častěji nejen němčinu a angličtinu, ale i ruštinu, maďarštinu a různé podoby arabštiny. A co třeba temperamentní romské děti ze sousedství?

Multikulturalita se nás dotýká v každodenním životě, ať chceme či nechceme. Je to téma, které zaujme každého, kdo pracuje s mládeží. Oblast neprobádaná, citlivá a křehká.

Výzkum, se kterým vás chceme v této publikaci seznámit, se zabýval tím, zda (a jak) fungují principy otevřené (inkluzivní) společnosti v oblasti zájmového a neformálního vzdělávání.



## Cíl výzkumu

Výzkum zaměřený na romskou, vietnamskou a čínskou mládež ve věku 12 – 18 let měl zjistit, co konkrétně ovlivňuje zapojení těchto dětí a dospívajících do neformálního vzdělávání.

### Slovníček pojmů, které používáme a vás by mohly zajímat

*Multikulturalita* – stav, kdy v rámci jedné společnosti spolu žijí lidé pocházející z různých kulturních okruhů a tuto svou kulturní odlišnost mohou svobodně projevat.

*Sociální inkluze* – vytváření podmínek, které vedou k plnohodnotnému začleňování všech jednotlivců nebo skupin do společnosti.

*Sociální vyloučení* – opak sociální inkluze: proces znesnadňování či úplného omezování určité skupině lidí v přístupu ke zdrojům, pozicím a příležitostem.

*Mládež z minoritního prostředí* – ta mládež, jejíž kulturní zázemí (související zpravidla se zemí původu) je v dané společnosti menšinové; v tomto výzkumu jde o Vietnamce a Číňany, někdy i Romy.

*Rom/Romka* – osoba, která se za Roma či Romku sama považuje, i když se nemusí k této příslušnosti za všech okolností hlásit.

*Kvalitativní výzkum* – výzkum prováděný – na rozdíl od kvantitativního výzkumu – jen s relativně malým vzorkem zástupců cílové skupiny, ovšem mnohem zevrubněji a do hloubky, formou rozhovorů a debat.

*Polostrukturovaný rozhovor* – rozhovor, vedený podle předem připraveného scénáře, ale jen z části – část probíhá spontánně.

## Co je ve hře?

Nejprve bylo třeba popsat, co všechno může mít vliv na úspěšné či naopak neúspěšné zapojování dětí a mladých lidí z romské, vietnamské a čínské skupiny (minority) do neformálního vzdělávání. A to na straně organizací, které neformální vzdělávání nabízejí, tak i na straně samotných dětí.

### Na straně organizací mohou být takové čtyři faktory:

- *Dosažitelnost* – mají děti a mladí lidé z minorit či vyloučených lokalit vůbec možnost aktivity organizace navštěvovat?
- *Zaměření organizace* – počítá či nepočítá s tím, že by ji mohly navštěvovat děti z minoritního prostředí, ve svých dokumentech a cílech? A pokud ano – co pro to dělá?
- *Ekonomická náročnost* – jak je činnost v oddílu či kroužku nákladná, případně zda pro určité typy členů existují úlevy?
- *Přípravenost vedoucích* – jaká je odborná vybavenost a zkušenosti vedoucích aktivit, jejich vstřícnost k práci s mládeží z minoritního prostředí, předsudky apod. Vybavenost vedoucích by v ideálním případě měla zahrnovat povědomí o případných specifikách toho kterého kulturního prostředí (například komunikace, hodnoty) a o možných modifikacích programu tak, aby se do něj plnohodnotně zapojili všichni zúčastnění.

### Na straně dětí a mládeže je takových faktorů ještě víc:

- *Psychologický* – sem spadá například nedůvěra k prostředí, špatná zkušenost s vedoucími či s ostatními dětmi, stydlivost.
- *Kompetenční* – zapojení do volnočasových aktivit je spjato s různou minimální mírou kompetencí – tedy dovedností, znalostí, schopností i postoji. Např. pro děti a mládež čínského či vietnamského původu je důležitá zejména znalost češtiny, ve sportovních aktivitách je důležitá určitá fyzická kondice atd.
- *Socializační* – do míry využívání nabídky neformálního vzdělání se promítají hodnoty a vzorce, které si mladý člověk osvojuje na základě interakce s významnými druhými lidmi; zejména rodina hraje v této oblasti důležitou úlohu například tím, jak dítě podporuje v jeho rozvoji.

- *Informační* – například sociální vyloučení se mnohdy pojí s nižší mírou informovanosti, nabídku volnočasových aktivit pro děti nevyjímaje. Jinou překážkou je nutnost obtížně vyhledávat, kam by mohlo dítě vůbec docházet.
- *Ekonomický* – sem náleží sociálně-ekonomické postavení rodiny, které tvoří pole jejích možností, a dále také její výdajová politika (například pro některé chudší rodiny může vzdělávání dětí představovat takovou hodnotu, že ji v rozpočtu upřednostní na úkor jiných priorit).
- *Časový* – tento faktor spočívá ve složení mimoškolního či volného času toho kterého dítěte. Některým dětem se ho nedostává, například z důvodu povinností, které jim ukládají rodiče: ať již jde o doučování, práci, či hlídání sourozenců



## O koho se vůbec jedná?

Pro lepší přehled se podívejte, koho prostřednictvím naší publikace „navštívíte“. Jak už jsme řekli, čekají vás děti a mládež ze sociálně vyloučených romských rodin, z vietnamského a z čínského minoritního prostředí. Co o nich ale víme? Podrobné statistické tabulky si přečtete v úplné zprávě, některé zajímavé údaje jsou zde:

- V ČR se dle odhadu Ústavu pro informace ve vzdělávání nachází v současné době přibližně 38 000 romských dětí a mládeže ve věku 10 – 19 let
- Dle údajů Českého statistického ústavu žije nyní v ČR asi 18 500 mladých lidí s jiným než českým občanstvím. Z toho přibližně devadesát procent na základě povolení k pobytu.
- Podle Ústavu pro informace ve vzdělávání docházelo ve školním roce 2008/2009 do středisek volného času 572 mladých lidí z minoritního prostředí. Skutečný počet je však zřejmě vyšší a obtížně zjistitelný.
- Z dalších údajů vyplývá, že na základních školách tvoří děti z minoritního prostředí 1,5 procent všech žáků a žákyň, na středních školách pak 1,1 procent. Nejde o velká čísla, počty však narůstají a pravděpodobně se budou stále zvyšovat. Tím vzrostou nároky na formální i neformální vzdělávací systém.
- Účastí ve vzdělání se nejen dítě, ale celá rodina postupně začleňuje do nového prostředí, zároveň ale také své okolí obohacují o to, co si přinesli z původního domova.

## Ještě k dětem a mládeži ze sociálně vyloučených romských rodin

Postavení romské minority je v naší zemi dlouhodobě problematické – ve výzkumech až 80% lidí u nás deklaruje vůči Romům negativní postoj. Začne-li se mluvit o Romech, reakce bývají různé, většinou však málokdo zůstane lhostejný. Je zajímavé, jak kromě osobních zkušeností ovlivňují majoritní společnost nejrůznější mýty a předsudky, přitom kritikům často chybí informace podložené výzkumem nebo dlouhodobou osobní zkušeností.

Následující údaje vám pomohou položit solidní základ pro informace o složité „stavbě“ – tom domě plném dětí, které jsou budoucností romské menšiny:

- v naší zemi najdeme 330 sociálně vyloučených lokalit,
- v nich šedesát až osmdesát tisíc obyvatel, tj. přibližně třetina romského obyvatelstva země.

Sociálně vyloučené lokality se od sebe odlišují, a to jak velikostí, charakterem sídla, vedle kterého se nacházejí, tak i mírou sociálního vyloučení. Jsou mezi nimi například izolované domy na okraji malých obcí, v nichž žije jen několik rodin, činžovní domy v malých či středních městech, ubytovny i panelová sídliště s několika tisícovkami obyvatel.

## Jak výzkum probíhal

Byl to kvalitativní výzkum, kdy šlo o co možná nejhlubší prostudování situace v neformálním vzdělávání dětí z oněch tří minoritních skupin. Jeho cílovými skupinami byly:

- *Organizace poskytující neformální vzdělávání*, a to jak specializované pro práci s minoritami, tak nesespecializované;
- *Mládež romská, vietnamské a čínská*, a to zejména ve věkové skupině 12 až 18 let.



### Metodologické postupy, které byly využity k jeho zpracování:

- studium a analýza dokumentů,
- polostrukturované rozhovory
- metody pro analýzu kvalitativních dat.

Pro výzkum zapojování romských dětí a mládeže byl vybrán Ústecký kraj, děti vietnamských Karlovarský kraj a čínských Praha (o bližších kritériích výběru pojednává výzkumná zpráva, která je k dispozici na adrese <http://www.vyzkum-mladez.cz/zpravy/1259756256.pdf>).

### Rozhovory byly vedeny jednak s pracovníky tří organizací, které se specializují na práci s menšinami:

- s terénní sociální pracovníci a pracovní poradkyní občanského sdružení, které se mj. zabývá sociální prací se sociálně vyloučenými rodinami,
- s vedením organizace zabývající se Vietnamem a jeho kulturou,
- s vedením obecně prospěšné společnosti zabývající se vzděláváním a volnočasovými aktivitami pro děti a mládež z minoritního prostředí.

**Dále proběhlo 26 rozhovorů s organizacemi poskytujícími neformální vzdělávání dětem a mládeži. Struktura výběru je zde:**

Typ organizace/Kraj	Ústecký	Karlovarský	Praha
Vedení školy	1	1	1
Školní klub	1	1	1
Středisko volného času	1	2	1
Nízkoprahový klub	1	1	1
NNO	4	5	4
Celkem	8	10	8

Nejpestřejší informace o vietnamské a čínské mládeži poskytly pro výzkum školy: mají přehled, co dělají děti v mimoškolním volném čase a dokáží diferencovat, neboť se zde – na rozdíl od kroužků v SVČ (DDM) či činnosti v oddílech – setkávají i s mládeží, která například neplní školní docházku. Pro informace o romské mládeži se jako nejdůležitější ukázaly být nízkoprahové a otevřené kluby.

Další součástí výzkumu byly skupinové rozhovory se sedmi romskými, deseti vietnamskými a pěti čínskými mladými lidmi zaměřené na trávení volného času. Výtěžnost informací z těchto rozhovorů byla poměrně nízká, což bylo dáno malou znalostí českého jazyka čínské a ostýchavostí vietnamské mládeže.



## Co ukázal náš výzkum o Romech

- *Pravidelná a dlouhodobá účast romské mládeže od dvanácti let výše na neformálním vzdělávání je spíše výjimečná.*
- Romská mládež ze sociálně vyloučeného prostředí dochází ve většině případů hlavně do *nízkoprahových a otevřených klubů*, tj. do zařízení s *volnou docházkou*. Romské děti v nich tvoří většinu docházejících.
- Klíčovým faktorem, který romské děti k neformálnímu vzdělávání přitahuje, je *bezplatnost*. Za tím stojí zejména materiální chudoba sociálně vyloučených rodin a/nebo neochota rodičů zaplatit dětem vybranou činnost. Propracovaná poplatková politika některých zařízení umožňuje ve vybraných případech poskytnout slevy nebo zrušit poplatky úplně. Příkladem dobré praxe ve vztahu k multikulturalitě je také získání a využití nadačních prostředků, např. na letní tábory pro romské děti.



- Mnoho zájmových aktivit (např. keramika, tanec, zpěv) ocení spíše prvostupňové děti. Úspěch mají *nárazové, předem ohlášené akce* nevyžadující soustavnost, těch se pak účastní velmi proměnlivé kolektivy. Typické je, že děti od dvanácti let výše si sem chodí jen popovídat.
- S tím dále souvisí *nesoustavnost*, v níž tyto děti vyrůstají, a následně neschopnost věnovat se dlouhodoběji a pravidelně některé z volnočasových aktivit. Práce s romskými dětmi a mladými lidmi ze sociálně vyloučeného prostředí má svá specifika vyplývající z již zmíněné nesusoustavnosti. Děti neudrží pozornost, je tedy vhodné nezahlcovat je informacemi, střídat činnosti, dělat přestávky.
- Dalším faktorem je *pocit bezpečí*, který děti mají v nízkoprahovém zařízení, kde se scházejí s kamarády a kamarádkami. Stejný pocit chybí ve střediscích volného času, na vině může být právě absence známých tváří, špatná zkušenost nebo příliš formální prostředí.
- Dalšími významnými faktory, které určují vztah romské mládeže k neformálnímu vzdělávání, jsou jejich:
  - *vlastní neorganizované venkovní činnosti* (dle odhadu tak tráví svůj volný čas až polovina většinou starších dětí),
  - *nízká míra informovanosti dětí rodiči* – ta působí, že děti často vůbec nevědí o existenci středisek volného času či jiných podobných organizací,
  - *malý zájem mnohých rodičů* o rozvoj dětí – ten se projevuje také ve vztahu k formálnímu vzdělávání, o čemž svědčí například vysoký počet zameškaných hodin ve škole, a rovněž k neformálnímu vzdělávání (*ať si děti dělají, co chtějí*).

Obecně je tedy rodinné prostředí, které děti a mládež nevede k neformálnímu vzdělávání, významným faktorem zabraňujícím navštěvování organizovaných volnočasových aktivit. Takových rodin je až sedmdesát procent.

Jaká je situace na školách poblíž sociálně vyloučených lokalit? Děti využívají nezpлатněné kroužky, a to zejména děti z prvního stupně ZŠ. Největší zájem je o tancování a fotbal. Pro zkoumané školy je ve vztahu k danému problému největším problémem *nedostatek prostředků na personál a vybavení*.

Služby středisek volného času či neziskových organizací jsou dětmi ze sociálně vyloučeného prostředí využívány minimálně. Zkušenost je taková, že pokud se dítě vůbec přihlásí, po dvou či třech návštěvách přestane docházet.

## Souhrn

### Pro romskou mládež jsou hlavními bariérami při zapojování do pravidelného neformálního vzdělávání na straně organizací

- málo rozvinutá infrastruktura: organizace, které působí v blízkosti sociálně vyloučených lokalit, jsou zaměřeny na osoby, které v nich bydlí, což má za následek, že do nich mnohdy dochází pouze romské děti;
- zpoplatnění volnočasových činností: vysoká návštěvnost byla zaznamenána v nízkoprahových klubech, jejichž služby jsou zdarma;
- nižší míra informování mládeže o existující nabídce obecně a absence specifické pozornosti věnované Romům; organizace (zejména SVČ) nemají zapojení Romů „v popisu práce“.

Působení personálního faktoru (připravenost vedoucích) nebylo možné v rámci tohoto výzkumu ověřit, nejen z hlediska malého počtu respondentek a respondentů a nepřítomnosti hodnocení práce s dětmi, ale i proto, že mládež ze sociálně vyloučeného prostředí dochází například do středisek volného času pouze výjimečně.

### Na straně mládeže ze sociálně vyloučeného prostředí byly jako výrazné bariéry identifikovány zejména

- nízká podpora vlastních rodin ve vztahu k rozvoji v oblasti neformálního vzdělávání a nepravidelná docházka;
- jakékoli zpoplatnění – ať již z důvodu celkové chudoby rodiny či její rozpočtové politiky, v níž na neformální vzdělávání není místo; ekonomické faktory tak v případě této cílové skupiny hrají klíčovou úlohu;
- psychologické faktory: mnohé děti a mnozí mladí lidé z této skupiny raději docházejí do prostoru, kde se cítí „mezi svými“, a rozlišují mezi „aktivitami pro nás“ a „aktivitami pro ostatní“;
- nízká informovanost o existující nabídce a jejich podmínkách.

## Co ukázal výzkum o vietnamských dětech a mládeži

Rodiče těchto dětí kladou mimořádný důraz na vzdělání, takže děti ve škole dosahují průměrných i nadprůměrných výsledků. Tak jsou zapsány i v očích majoritní společnosti. Děti narozené u nás umí dobře česky a často mají problémy s vietnamštinou.

### Poznatky z předvýzkumu naznačily, že:

- vietnamští rodiče jen neradi pouštějí své děti na organizované a pravidelné volnočasové aktivity,
- vietnamské děti mají méně volného času, učí se mnohem více než české děti, nechodí ven, tráví hodně času na internetu, hlavně bohatší rodiny platí dětem doučování a prestižní kroužky, např. jazyky a tenis.



Z výzkumných rozhovorů vyplynulo, že v rámci populace osob původem z Vietnamu je neformální vzdělávání záležitostí menšiny, i když s vietnamskými dětmi se výzkum setkal ve všech typech zapojených organizací, kromě nízkoprahových zařízení a volných klubů. Je to proto, že tyto děti prakticky nemají volný čas. Hodně například pomáhají doma a nudu pokládají za ztrátu času.

Přesto je patrné, že zájem o neformální vzdělávání stoupá: zatímco před pěti lety šlo ve střediscích volného času o výjimečné případy, v současné době se zapojuje přibližně šestina až pětina dětí původem z Vietnamu. Děti na základě rodinné iniciativy pravidelně navštěvují pestrou škálu kroužků, které fungují multikulturně, přičemž v nich komunikace probíhá v českém jazyce.

Vietnamskou mládež na druhém stupni základní školy je možno rozdělit na tři části: první skupina se připravuje intenzivně na studium na gymnáziu, druhá, žijící bez rodičů, nedochází do školy, a třetí, stojící mezi nimi. Neformální vzdělávání se týká především první skupiny.

Pro vietnamské rodiče je prvořadé formální vzdělání jejich dětí. Teprve při jeho zvládnutí nastává prostor pro vzdělání neformální. Důležitým předpokladem pro zapojení je pak zvládnutí českého jazyka a podpora rodinného prostředí.

## Souhrn

### Specifika vietnamské mládeže ve vztahu k neformálnímu vzdělávání spočívají zejména v:

- *nastavení priorit*, kdy pro rodiče je klíčové formální vzdělávání a teprve při jeho zvládnutí se otevírá prostor pro vzdělávání neformální;
- *míře jazykové kompetence*, tj. zvládnutí českého jazyka, které je i ze strany rodiny vnímáno jako předpoklad zapojení do této větve vzdělávání;
- *podpoře rodinného prostředí*, neboť nemalá, bezprizorná část mládeže podle zjištění nedochází do školy, neřku-li do nějakého kroužku či oddílu.

Žádné z těchto specifíků se neproměňuje v bariéru na straně organizací ani při jejich stávajícím nastavení. Na rozdíl od sociálně vyloučené romské mládeže se v tomto případě jako bariéra neukázaly být finance; toto ale nelze zobecnit, protože výzkum se potkal pouze s tou mládeží, která si vybranou činnost může dovolit.

## Co ukázal výzkum o čínských dětech a mládeži

Přibližně pět tisíc jednotlivců čínského původu tvoří dnes výraznou minoritu. Na rozdíl od Vietnamců však u nás i ve světě působí dojem jakési neviditelnosti: jsou *uzavřeni a nemají informace* ani o formálním, natož o neformálním vzdělávání.

Čínské rodiny kladou velký důraz na znalost čínštiny, takže čtyřicet procent dětí žijících u nás *mluví pouze čínsky*, stejný počet čínsky a anglicky a pouze necelých dvacet procent také česky. Tyto děti k nám totiž přijíždějí, nerodí se zde. Z důvodu špatné znalosti českého jazyka se jen minimum dětí účastní neformálního vzdělávání. Pokud ano, pak většinou pouze na základních školách.

Kromě špatné znalosti češtiny působí také uzavřenost rodin, neinformovanost, neochota rozebírat téma rodina a volný čas. Důsledkem pak je, že čínské děti nad dvanáct let docházejí do organizací poskytujících neformální vzdělávání v počtu nižším než deset dětí ze sta.

Čínské děti tráví volný čas většinou v prostředí, kde se čeština nerozvíjí. Po škole a dokonce i o víkendech až 90% z nich musí studovat čínskou školu, kde se učí hlavně čínštinu, angličtinu a matematiku. Pokud nechodí do čínské školy, pomáhají doma nebo jsou u počítače, ven téměř nechodí. Po ukončení základní školy nepokračují na škole střední. *Jejich život je do značné míry určován rodiči.*

### Souhrn

**Možné zapojení čínských dětí a mládeže do neformálního vzdělávání omezují zejména:**

- *naprostý nedostatek času*, kdy děti tráví každý den většinu času ve škole – nejprve české a vzápětí čínské;
- *vysoká míra jazykové nekompetence*, česky mluví jen 20% dětí;
- *zcela dominantní vliv rodičů*, který má za následek intenzivní život v čínské komunitě a neochotu stýkat se mimo školu s českým prostředím.

Celkově tedy na straně čínských dětí a mládeže není splněn základní předpoklad pro neformální vzdělávání, a tím je navštěvování společných aktivit s českými dětmi a rozvoj multikulturality.



## Závěry výzkumu

- Míra zapojení dětí a dospívajících do pravidelného neformálního vzdělávání otevřeného všem není příliš vysoká, přičemž důvody jsou různé u Romů, Vietnamců i Číňanů.
- Nejdůležitějšími faktory na straně dětí a mládeže jsou socializace v rodině – nízká či naopak až nadměrná podpora vyúsťující v nedostatek volného času – a jazyková kompetence či nekompetence.
- Na straně organizací je skutečná bariéra pro začleňování Romů: nechápou je jako skupinu, jíž by měly poskytnout nabídku přiměřenou jejím specifikům. Faktem je, že k tomu nemají ani odpovídající podporu ze strany státu a tím méně veřejného mínění.



Národní institut dětí a mládeže společně s Odborem pro mládež Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy od 1. dubna 2009 realizují projekt s názvem:



## **Klíče pro život – Rozvoj klíčových kompetencí v zájmovém a neformálním vzdělávání**

Hlavními postavami projektu jsou Ti, kteří pracují s dětmi a mladými lidmi v rámci jejich volného času v organizacích celé České republiky: střediska volného času, školní družiny, školní kluby a nevládní neziskové organizace. Cílem projektu je výrazné posílení celoživotního vzdělávání lidí pracujících s dětmi a mládeží a hlavně zkvalitnění systému porporujícího trvalý a udržitelný rozvoj zájmového a neformálního vzdělávání.

Jednotlivé aktivity projektu jsou řízeny odbornými guaranty, kteří jsou schopni identifikovat přednosti i problémy práce v oblasti zájmového a neformálního vzdělávání a iniciovat pozitivní změny.

### **Seznam oblastí, kterými se projekt Klíče pro život zabývá:**

1. VÝZKUMY
2. STANDARDIZACE ORGANIZACÍ NEFORMÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ
3. SYSTÉM VZDĚLÁVÁNÍ
  - Studium pedagogiky volného času
  - Průběžné studium
  - Průřezová témata: výchova k dobrovolnictví, participace a informovanost, výchova k aktivnímu občanství, zdravé klima v zájmovém a neformálním vzdělávání, inkluze dětí se specifickými vzdělávacími potřebami, multikulturní výchova, medializace a mediální výchova
  - Funkční studium
4. UZNÁVÁNÍ NEFORMÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ
5. PODPORA INFORMAČNÍHO SYSTÉMU PRO MLÁDEŽ

Cílem realizátorů Klíčů pro život je mj. popularizovat a celkově zvýšit povědomí veřejnosti o systémové odborné práci s dětmi a mládeží v jejich volném čase.

[www.nidm.cz](http://www.nidm.cz)  
[www.kliceprozivot.cz](http://www.kliceprozivot.cz)



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

TENTO PROJEKT JE SPOLUFINANCOVÁN EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM FONDEM A STATNÍM ROZPOČTEM ČESKÉ REPUBLIKY

### **Na křižovatce kultur**

Publikace byla vytvořena na základě výzkumu *Multikulturalita v zájmovém a neformálním vzdělávání* prováděného společností GAC s.r.o na zakázku Národního institutu dětí a mládeže v rámci projektu *Klíče pro život*.

Redakce: Mgr. Svatava Šimková (ZŠ Loštice), Mgr. Jiří Zajíc (NIDM)

Grafická úprava: Galio Crossmedia, [www.galio.cz](http://www.galio.cz)

ISBN: 978-80-86784-91-5



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,  
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání  
pro konkurenceschopnost



NÁRODNÍ INSTITUT DĚTÍ A MLÁDEŽE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

TATO PUBLIKACE A VÝZKUM, O KTERÉM POJEDNÁVÁ, JSOU SPOLUFINANCOVÁNY  
EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM FONDEM A STÁTNÍM ROZPOČTEM ČESKÉ REPUBLIKY.

[www.nidm.cz](http://www.nidm.cz)